

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 1. jūlijā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Veronika Krūmiņa un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 101/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma (turpmāk – Kadastra likums) pārejas noteikumu 43.¹, 43.² un 43.³ punktu, kā arī Ministru kabineta 2020. gada 18. februāra noteikumu Nr. 103 “Kadastrālās vērtēšanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi) 162. punktu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un spēkā neesošu no 2025. gada 1. janvāra.

2. Kadastra likuma pārejas noteikumu 43.¹, 43.² un 43.³ punkts noteic:

“43.¹ Valsts zemes dienests no 2025. gada 1. janvāra līdz brīdim, kad sāk piemērot šo pārejas noteikumu 50. punktā minēto kadastrālo vērtību bāzi, Kadastra informācijas sistēmā katram kadastra objektam aprēķina un reģistrē divas spēkā esošas kadastrālās vērtības:

1) fiskālo kadastrālo vērtību, ko izmanto nodokļu, valsts nodevu un citu maksājumu valsts vai pašvaldības budžetā aprēķinam, izņemot maksas par zemes likumisko lietošanu aprēķinu;

2) universālo kadastrālo vērtību, ko izmanto šo pārejas noteikumu 43.¹ punkta 1. apakšpunktā minētām vajadzībām.

43.² Ministru kabinets 2024. gadā apstiprina kadastrālo vērtību bāzi universālās kadastrālās vērtības aprēķinam, nepārsniedzot 80 procentus no vidējā nekustamo īpašumu cenu līmeņa 2022. gada 1. jūlijā un izmantojot informāciju par nekustamā īpašuma tirgus darījumiem no 2012. gada 1. janvāra līdz 2022. gada 1. jūlijam.

43.³ Valsts zemes dienests fiskālās kadastrālās vērtības aprēķina un aktualizē atbilstoši 2024. gadā spēkā esošajai kadastrālo vērtību bāzei un kadastrālo vērtēšanu regulējošiem normatīvajiem aktiem, kas ir piemērojami 2024. gada 31. decembrī.”

Savukārt Noteikumu 162. punkts noteic:

“162. Valsts zemes dienests no 2025. gada 1. janvāra kadastra objektam aprēķina divas kadastrālās vērtības:

162.1. universālo kadastrālo vērtību atbilstoši Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma pārejas noteikumu 43.² punktā minētajai kadastrālo vērtību bāzei un šajos noteikumos apstiprinātajām kadastrālās vērtības aprēķina formulām;

162.2. fiskālo kadastrālo vērtību atbilstoši 2024. gada 31. decembrī spēkā esošajai kadastrālo vērtību bāzei un Ministru kabineta 2006. gada 18. aprīļa noteikumu Nr. 305 “Kadastrālās vērtēšanas noteikumi” VIII, IX, X, XI, XII un XIII nodaļas normām, kā arī līdz 2025. gada 1. februārim – ievērojot Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma pārejas noteikumu 41. punktā minēto nosacījumu par koeficienta 0,7 piemērošanu zemei.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;

- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu un citu normatīvo aktu atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma un Ministru kabineta noteikumu normu satversmība. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Pieteikuma iesniedzēja apstrīd divu normatīvo aktu – Kadastra likuma un Noteikumu – normu satversmību.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta otrajai daļai vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi likumā norādītajos gadījumos. Tomēr, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas principu, vienā pieteikumā var apstrīdēt vairāku normatīvo aktu normas, ja tās regulē savstarpēji saistītus tiesību jautājumus un to piemērošana ir savstarpēji atkarīga (*piemēram, Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2022. gada 22. augusta lēmums par lietas Nr. 2022-34-01 ierosināšanu pēc pieteikuma Nr. 135/2022*).

No pieteikuma ir gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās normas pēc būtības regulē vienu un to pašu jautājumu – kadastrālās vērtības aprēķināšanu –, tāpēc satversmības izvērtēšana vienas lietas ietvaros varētu veicināt lietas vispusīgu un ātru izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

6. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts noteic, ka persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga

iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt minētā panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja, pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības un, otrkārt, tieši apstrīdētā norma personai aizskar šīs Satversmē ietvertās pamattiesības. Aizskārums izpaužas kā tiesību normas tiešas vai ar tās piemērošanas aktu radītas nelabvēlīgas tiesiskas sekas attiecībā uz personas pamattiesībām (*sk. Satversmes tiesas 2024. gada 24. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2023-36-03 5. punktu*).

7.1. Pieteikuma iesniedzējai pieder domājamās daļas no diviem zemesgabaliem, uz kuriem atrodas citām personām piederošas daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, kas ir patstāvīgi īpašuma objekti. Pieteikuma iesniedzēja būtībā iebilst pret to, ka apstrīdēto normu dēļ ir samazinājusies viņas īpašuma kadastrālā vērtība, kuru izmanto zemes likumiskās lietošanas maksas, kā arī atsavināšanas cenas aprēķinam. Tādējādi samazinoties Pieteikuma iesniedzējas ienākumi no viņai piederošā īpašuma, kā arī šī īpašuma atsavināšanas cena, ja daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieki likumā noteiktajā kārtībā izmantotu atsavināšanas tiesību.

Kolēģija konstatē, ka apstrīdētās Kadastra likuma pārejas noteikumu normas nosaka nekustamā īpašuma kadastrālās vērtēšanas kārtību, bet pašas par sevi neregulē zemes likumiskās lietošanas maksas apmēru vai atsavināšanas cenu. Proti, ievērojot Pieteikuma iesniedzējas sniegto argumentāciju par zemes likumiskās lietošanas maksas apmēru, pamattiesību aizskārums no tām varētu rasties vienīgi kopsakarā ar likuma “Par atjaunotā Latvijas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” (turpmāk – Spēkā stāšanās likums) regulējumu par zemes

likumiskās lietošanas maksu. Savukārt attiecībā uz zemes iespējamo atsavināšanu – kopsakarā ar Piespiedu dalītā īpašuma privatizētajās daudzdzīvokļu mājās izbeigšanas likuma (turpmāk – Izbeigšanas likums) normām.

Pieteikuma iesniedzēja nav apstrīdējusi Spēkā stāšanās likuma regulējuma par zemes likumiskās lietošanas maksu satversmību. Attiecīgi nav gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma pārejas noteikumu normas rada viņai Satversmē noteikto pamattiesību aizskārumu.

Tāpat no pieteikuma un tam pievienotajiem materiāliem neizriet, ka uz Pieteikuma iesniedzējas īpašuma esošo daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki būtu vēlējušies izmantot tiem Izbeigšanas likumā paredzēto atsavināšanas tiesību. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārumš šādā aspektā iespējams varētu iestāties kaut kad nākotnē. Tomēr nākotnē sagaidāms aizskārumš var būt pamats lietas ierosināšanai un izskatīšanai pēc būtības tikai tādos gadījumos, kad nelabvēlīgās sekas, kas personai iestātos tiesību normas piemērošanas gadījumā, radītu tai būtisku kaitējumu (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 23.2. punktu*). Turklāt pieteikumā papildus apstrīdētajām Kadastra likuma pārejas noteikumu normām nav apstrīdētas arī Izbeigšanas likuma normas, kas regulē zemes atsavināšanas cenas noteikšanu.

Līdz ar to pieteikums par Kadastra likuma pārejas noteikumu 43.¹, 43.² un 43.³ punkta satversmību neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

7.2. Pieteikuma iesniedzēja apstrīd arī Noteikumu 162. punkta satversmību.

Noteikumu 162. punkts nosaka Kadastra likuma pārejas noteikumu 43.¹ punktam līdzīgu tiesisko regulējumu. Pieteikumā nav norādītas citas Noteikumu normas, kas kopsakarā ar minēto apstrīdēto normu radītu Pieteikuma iesniedzējai pamattiesību aizskārumu. Pieteikuma iesniedzēja argumentē, ka viņas pamattiesības aizskar arī tas, ka viens no kadastrālās vērtības bāzes rādītājiem ir standartplatība, taču pieteikumā nav apstrīdētas normas, kas regulē standartplatību un tās aprēķināšanu. Turklāt pieteikumā uzsvērts, ka tajā netiek apstrīdētas kadastrālo vērtību bāzes, ko uz pilnvarojuma pamata nosaka Ministru kabinets, bet

gan pilnvarojums Ministru kabinetam noteikt kadastrālās vērtības 80 procentu apmērā no zemes kadastrālās vērtības. Tādējādi no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka Noteikumu 162. punkts radītu Pieteikuma iesniedzējai jaunas tiesiskas sekas, kas jau neizriet no apstrīdētajām Kadastra likuma pārejas noteikumu normām.

Līdz ar to pieteikums par Noteikumu 162. punkta satversmību neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (ieteikums Nr. 101/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Jautrīte Briede